

## מסורת הש"ס

(א) ברי"ף ל"ג, (ב) ס"א פסיקונו, (ג) קול הגדה ו'ע' חוס' מנחדין יא, ד"ה בת קול, (ד) ג'י רש"א שמו, (ה) רש"ל, (ו) ג'י רש"ל, (ז) רש"א גרנים לא מנ, (ח) דף סז ט', (ט) ולקמן כט, וע"ש חוס' ד"ה ליעזר, (ע) [כדלי' שבת י' וטוטה גג],

## תורה אור השלם

1. ואתה תבא אלילים את כל הדברים האלה ואמרת אליהם יי מקורם ישאג וממועון קדשו יתן קולו ישאג ישאג על נודה הידר בדרכים יענה אל כל ישיב בהר' ידמיתו כה ל

## הגהות הב"ח

(ה) חוס' ד"ה קדוש דרבי מאיר וכו' דהיינו ענ"ש אי נמי לא מתפגרת:

## גליון הש"ס

גכ' ספרי חסה. עיין שנת ג:

## מוסף תוספות

א. בתוס' רד"ש כתב. בערבי שבתות בזמן שהכתיים (אובלים) טובלים שהוא מביעד יום. ב. בתוס' רד"ש כתב. עמוד השחר אי וכל לבוין לאורו שער. ג. בתוס' רד"ש כתב. שהוא שבת נאה והשטן מקטרג את היה מבין.

## מוסף רש"י

הקב"ה מונענע ראשו וגו'. זה שאלו חומרים קדשים מושמחמו ומתמלא, הנהיך את מתמועין על פניה הזה שהוא מעטער לאחר עינינו, ונראה שעל שך קר עיניו הנצור גיגל לא מה ה' זכור רמקין ה' ומסדק, שמתחיל המון מנגלג, על שם מרת תחנים שפסדיה וזכר נאחמה שעה (סידור רש"י סי' יא, מחזור ודברי סי' פ"ה, שמקלסלין אותו. קלסג לשון דיבור יתר הוא, לשיך הוא נספך כלליו שבת (סוטה כז),

## רבינו הגנאל

עד סוף האשמורת ראשונה מאי קסבר או קסבר שלש משמורות היו הלילה לייתי עד שלישית הלילה ואו דקא סבר ד' משמורות היו הלילה ליחני עד רביעת הלילה. כלומר, אמאי אפקה [ב]לשון אשמורת, ואמר, מילתא אנכ אורחיה 'קמיל' דאיכא משמורת בקיעא, וכי יש מלאכים קבועים וידועים בכל משמר ומשמר וכל כת מקלסותו להקב"ה במשמורות, וכן ביום. והה שאמ' על כל משמר ומשמר שזאג הקב"ה כארי, שנאמר אין ממרום ישאג, כי פירושו, כיון שכתוב קומו רוני בלתי רוג', באילו האשמורות בעת שזמרין ישראל ומפילין רגה ותחתה בה קול יוצא מלפני הקב"ה כאלו שואל, כדאורייתא ישאג על נודו, ואומי' אל היה לרשעים כי ענותותיהם גרמו שהחריבו את ביתו ושרפו את היכלי והגליתו את בני ואפי' הכשרים שבהם נכון

דביא תנייה מישאל ויכוצא בהן, בין הגרים בגלגל. (ר' נתן [זה נתן] ר' אליעזר (אומ') סימנין למשמורות הללו, ראשונה חסור נגיה כלבים צועקים שלישית תנוק יונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה. ואסיקור ר' אליעזר סוף משמורת קא חאשיב, ור' אליעזר לטע[מיה] דאמר זמן קריאת שמע של ערבית עד סוף האשמורת הראשונה, משעה שתמור נוצר יורד שהוא סוף מאשמורת הראשונה ומיכן ואילך אסור לקרוא קריאת שמע. וכן אם היה ישן בבית אפל ושמע לאשה מספרת עם בעלה ותנוק יונק משדי אמו יורד ששלמה הלילה, מיכן ואילך מותר לקרוא שמע של שחרית. וחזקירי ר' יוסי שלמד מאהלו לו"ט שלשה דברים, שאין נכנסין לחורבה, ושמתפללין בדרך, ואם מתירא שמאי יפסיקוהו עוברי דרכים מתפלל תפלה קוצר[ה]. וגם הגיד לו כי נכון יונה שמתנהג בכל יום נשמע מן השמים אי ששרפתי את ביתו, ופיר' אי לרשעים שגרמו ענותותיהם ששרפתי ביתו והיכל. ובעת שיראלי עונין יהא שמיא רבה מברך, נשמע קול כאליו מלפני הקב"ה אשרי בני המלך שמקלסין את אביהם בביתו, אי לבנים שגלו בעל שולחן אביהם, כלומר ישראל שנקרא בני אל חי' שנאמר בנימ אהם לה' אליהם ועשויו גלו בין הגוים. זה שהזכיר על כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי, הוצרך להודיענו שאין לפני הקב"ה זכר לאומות בעולם אלא לישראל תמיד בלבד. ופירושו הקב"ה הרשה לאויב להתגבר כארי על ישראל להחריב ניהור האויב קולו ויענה כמו הידד עליהם שחידר לדרכם כדריבת גת. תנו רבנן מפני שלשה דברים אין נכנסין לחורבה מפני החשד. ואוקימנה בחורבה חרדי עליהם בתי ופרוצים לא. ומפני המפולת. ואוקימנה בחורבה עתיקא ובתי וכשירים. ומפני המזיקין. ואוקימנה בחורבה חדתי ובתי כשירין ואצ"י דחרי נינהו, במקומן שיכחי מזיקין דמוקי.

אלא מסקי תרומה ואובלי תרומה כך אינו פוסל אלא משקי דקדש ואמרין בגמ' (שעריה דף מ) לרבנן כיון דטבל קלשא ליה טומאתו פסולא מיהו שמיא ואת התרומה ואת החולין ואת המעשר ואסור על ביאת המקדש לאחי ביאות מטמא את הקדש ופוסל את התרומה וחכמים אומרים כשם שאינו פוסל בחדש הרי נתברר לנו מדברי החכמים בברייתא וזבו המעשה כי טבול יורד פוסל בקדש ואינו מטמא לפי שפירשו בטעמו של דבר כיון דטביל קלשא ליה טומאתו ואינו זו מזה הענין עד שיבא אליו השמש ויצאו הכוכבים אי זהא מותר לוכל בתרומה דכתבת רחמנא (ויקרא כ"ב) ובא תשמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וחו' שלמדנוהו ממה שנאמר במשנה משעה שהכתיים נכנסין לוכל בתרומתן דביאת שמשו מעכבתו לוכל בתרומה וחניא בחור' כתיים [כפי' שפיר' פרק ח' דין ט'] ומייתי לה בכימות עה ויש' וטמא עד הערב יוכל לכל לבד ת"ל וטהר אי וטהר יוכל לכל לבד דת"ל וטמא עד הערב כח' טהור לחולין מבעוד יום לתרומה משתחשך ולאחר השלשים יומו פורח ממנו שם טבול יום שהרי יומו כבר חלף ועבר אלא נשתייר עליו להקריב הקרבן שהוא נתחייב בו ולפיכך הוא נקרא מחוסר כפירות ועדיין הוא אסור

## מאימתי פרק ראשון ברכות

**קשיא דרבי מאיר אדר' מאיר**. לעיל אמר משעה שזני אדם נכנסין

לאכול פתן צערזי שצמות והוא שעור מאוחר משל כהן והכא אמר משעת טבילה שהיא קודם צין השמשות: **קשיא דר' אליעזר**. דצרייתה אדר' אליעזר דמתני': ואצ"ל רישא. דמתני': לאו ר' אליעזר ביא. והא

דקתני דברי ר' אליעזר אסוף הזמן קאי דקאמר עד סוף האשמורה הראשונה ופליגי בזנן עליה ואמרי עד חלות. דרבי אליעזר דריש בשכנך זמן

התחלת שכיבה שזני אדם הולכים לשכב זה קודם וזה מאוחר ורבנן דרשי כל זמן שכיבה דהיינו כל הלילה אלא שעשו סייג לדבר ואמרו עד חלות ור"ג לית ליה ההוא סייג: **מאי קסבר נו'**. הוה ליה לומר זמן הניכר: **אי קסבר**. דפליגי תנאי לקמן בזה מלתא. איכא מאן דלמר ד' משמרות היו הלילה במשמרות עבודת המלאכים ושיר שלהם נחלק לשלש חלקים ראשונה לכת אחת שניה לכת אחרת שלישית לכת שלישית. ואיכא מאן דלמר ארבע משמרות היו הלילה: והא קמ"ל. כשנתן קימן זמן הקריאה בנסוף האשמורה ולא פירש כך קימן מפורש למדך שיש היכר לא לשל דגדב כי היכי דליכא צדקע: **ישאג שאוג ישאג**.

הרי ג': **ואשה מספרת עם בעלה**. כזר הגיע קרוב ליום וזני אדם מתעוררים משינתו והסוככים יחד מספרים זה עם זה: **מאי קא חשיב**. סימנים הללו שנתן למשמרות האריך היכן נתנו שחלתת למשמרות או בנסוף: **אורסה הוא**. זאת הכוונת: **ושמר**. והמתין כמו לא יאמר אדם לחצירו שמור לי כזל עד ע"ג פלוני (סנהדרין סג.) וצב"ק צפ' המוצל (דף ט: ) שמרה עומדת על פתח חצרה. וכן ואכזי שמר את הדבר (נבאליה לו). **שומר אמונים** (ישעיה טו): **ספלה קצרה**. ה[ה]צנינון ולקמן מפרש לה צפ' תפלת אסור צנינון. (כט:). **אשרי המלך שמקלסין** **החור צנינון קד**. אשרי כל זמן שהיה קלוס זה בזמן דהמ"ק: **מפני חשד**. שלא יאמרו זונה מוכנת לו שם: **ומפני המפולס**. שחומת החורבה רעועה ומסוכן הוא פן תפול החומה עליו: **סיפוק ליה**. כלומר למה לנו ג'

טעמים לדבר א' הרי די צאחת מהן אס לא צא ללמדך שיש שעות שאין הטעם הזה ונריך להניח שצילז זה: צחדתי

הייתי שמאי יפסיקו בי' עוברי דרכים ואמר לי היה לך להתפלל תפלה קצרה באותה שעה למדתי ממנו שלשה דברים למדתי שאין נכנסין לחורבה ולמדתי שמתפללין בדרך ולמדתי שהמתפלל בדרך מתפלל תפלה קצרה ואמר לי בני מה קול שמעת בחורבה זו ואמרתי לו שמעתי בת א קול שמנהמת כיונה ואומרתי אוי לבנים שבעונותיהם החריבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות ואמר לי חייד וחי ראשך לא שעה זו בלבד אומרת כך אלא בכל יום ויום שלש פעמים אומרת כך ולא זו בלבד אלא יבשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא א שמייה הגדול מבורך הקב"ה מנענע ראשו ואומר אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך מה לו לאב שהגלה את בניו ואוי להם לבנים שגלו מועל שולחן אביהם: ת"ר ימפני שלשה דברים אין נכנסין לחורבה א מפני חשד מפני המפולת ומפני המזיקין. מפני חשד ותיפוק ליה משום מפולת

לומר קדיש אחר הדרכה ושם היו עמי הארצות ולא היו מציינים כולם לשון הקודש לכן תקנוהו בלשון מרגוש שהיו הכל מציינים שזה היה לשונם:

דעבדוה לאה מילתא דוגמא להילכתא פסיקאא דגרסינן אבדן שון לר' כמה מעלות לקודש א"ל ר'. כמה מעלות בתרומה א"ל ג'. וקאים מצלי כדי לעמוד להתפלל מתוך דבר תורה ומתוך דבר הלכה בירוה שאין כל ספק בדאמרין (בבכות פראין וטושרין דף קל) בעניינא דצלותא אין עומדין להתפלל אלא מתוך דבר הלכה פסוקה ואילו היה בחולין נמי שליש' לא היתה מעלה לתרומה בזה הענין והמעשר אין לו מעלה יתירה על החולין בזה הענין אלא שוה הוא לחולין כי השני מזה ומזה אין עושה שליש' אבל יש לתרומה מעלה יתירה שהשני מטמא שליש' בתרומה כדתנן (שחרות פ"ב טושה ד') הראשון והשני שבתרומה מטמאין ומטמאין השלישי פסול ואינו מטמא וזה הדבר אין בו חלוקה כי ר' עקיבא לא חלק אלא בחולין בלבד אבל בתרומה מודה הוא לחכמים שאין בה אלא שליש' כמפורש בפרק אור לארבעה עשר (דף קס) והקודש יש לו מעלה יתירה והיא שהשלישי מטמא את הרביעי בקדש כדתנן (שחרות פ"ב טושה ה') הראשון והשני והשלישי שבקדש טמאין ומטמאין הרביעי פסול ואינו מטמא ובפרק חומר בקדש (תנאין דף ק) נמי אמרי הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה ועל זה הסדר בזה התיקון נסדרו אותן הכותבים שהוכנרו לפי הפירוש שפירשום דר"ל לפי שיש לטמא י' שמות טמא וטבול יום ומחוסר כפירות ויש לטהרה ג' דברים שגורמין לה טבילה והערב שמש והבאת קרבן והטמא הוא שניטמא ועדיין לא טבל והרי הוא אסור ליער בכל דבר שנקרא קדש כלל ואפילו במעשר וכי' כמה שהוא למעלה הימנו ואם הוא עושה הראשון שגורם לטהרה שחיא הטבילה אם טבל כארי והכלתה וחתר לוכל במעשר מיד ואצ"פ שיעדין לא בא השמש ברכבת רחמנא (ויקרא כ"ב) ולא אכל מן הקדשים כי אם רחץ ויסור ממנו שם טמא וחתר להקראתו טבול יום ועדיין הוא אסור בתרומה וקדשים ואפי' אם נוגע בה הוא מטמאן כדאמרין בפרק יציאות השבת (דף ק) טבול יום דאורייתא הוא דכתיב ובה השמש וטהר אבל לא ייה מטמאין כדתנא בתוספתא טהרות (פרק א') אבא שאול אומר טבול יום תחילה לקדש ר"מ אומר מטמא את הקדש ופוסל את התרומה וחכמים אומרים כשם שאינו פוסל בחדש הרי נתברר לנו מדברי החכמים בברייתא וזבו המעשה כי טבול יורד פוסל בקדש ואינו מטמא לפי שפירשו בטעמו של דבר כיון דטביל קלשא ליה טומאתו פסולא מיהו שמיא ואת התרומה ואת החולין ואת המעשר ואסור על ביאת המקדש לאחי ביאות מטמא את הקדש ופוסל את התרומה דכתיב ר"מ וחכמים אומרים פוסל בחדש הרי נתברר לנו מדברי החכמים בברייתא וזבו המעשה כי טבול יורד פוסל בקדש ואינו מטמא לפי שפירשו בטעמו של דבר כיון דטביל קלשא ליה טומאתו ואינו זו מזה הענין עד שיבא אליו השמש ויצאו הכוכבים אי זהא מותר לוכל בתרומה דכתבת רחמנא (ויקרא כ"ב) ובא תשמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וחו' שלמדנוהו ממה שנאמר במשנה משעה שהכתיים נכנסין לוכל בתרומתן דביאת שמשו מעכבתו לוכל בתרומה וחניא בחור' כתיים [כפי' שפיר' פרק ח' דין ט'] ומייתי לה בכימות עה ויש' וטמא עד הערב יוכל לכל לבד ת"ל וטהר אי וטהר יוכל לכל לבד דת"ל וטמא עד הערב כח' טהור לחולין מבעוד יום לתרומה משתחשך ולאחר השלשים יומו פורח ממנו שם טבול יום שהרי יומו כבר חלף ועבר אלא נשתייר עליו להקריב הקרבן שהוא נתחייב בו ולפיכך הוא נקרא מחוסר כפירות ועדיין הוא אסור

## מאימתי פרק ראשון ברכות

**קשיא דר' מאיר אדר' מאיר**. דלא מני למימר בשעה שזני אדם

נכנסין וכהן חד שעורא הוא דאס כן רבי מאיר היינו רבי אחאי לפי' רש"י שפי' שרוב זני אדם נכנסין להסד דהיינו צע"ש.

<sup>א</sup> [וגם כן] <sup>ב</sup> לא מסתברא למימר דזני אדם א ממנהיין כל כך צערזי

שצמות כמו בזמן שהכהנים טובלין דהיינו מצעוד יום קודם הערב שמש: **קשיא דרבי אציעזר אדרבי אציעזר**. דלא מני למימר משקדש היום וכהנים נכנסין לאכול בתרומתן חד שעורא הוא. דא"כ ר' אליעזר היינו ר' יהושע:

**למאן דגני בבית אפ"ר**. וא"מ והלא רבי אליעזר צני' (לקמן ד' ט:) עד שיכיר צין תכלת לכרתי צק"ש של שחרית. וי"ל מ"מ קיין שידע מתי יעלה בעמוד השחר. קודם שיקום ויחמן עצמו כזר הגיע אותו עת: **היה אף להתפלא תפלה קצרה**. לנאורה משמע שאין זה הצנינו. דהא קא צני לקמן קצרה. א"כ לפי' הקוין שפי' בלאן דהיינו הצנינו קשה. אלא ע"כ היינו תפלה אחרתא כדמפרש לקמן<sup>א</sup> כרזי עמך אר מרזנים וכו'. וגם על זה קשה דלקמן אמרינן שאין לומר תפלת של כרזי עמך אלא במקום סכנה. ורבי יוסי לא הוה במקום סכנה פי' במקום לסטים. מדהשיב לו שמה יפסיקו י' עוזרי דרכים ולא השיב שמה ייהרגו לסטים. ונראה לי כפ"י תפלה קצרה דהכא היינו הצנינו. ואפ"ג דלייט עלה אצי"א מאן דמתפלל הצנינו. היינו דוקא צעיר אכל צדה מותר. והא דאמר' לקמן מאי איכא צין הצנינו לתפלה קצרה. הכי קאמר צין תפלה קצרה דלומר צפ' תפלת השחר (דף כט:) כגון כרזי עמך וכו'. אכל ודאי תפלה קצרה דהכא צ"ל הצנינו: **ועונין יהא שמייה הגדול מבורך**. מכלא י' לנסור מה שפי' במחזור ויטרי יהא שמייה רצא שזו תפלה שאנו מתפללין שימלא שמו כדכתיב (שמות י) כי יד על כס יה שלא יהא שמו שלם וקסאו שלם עד שיממה וזרעו של עמלק ופירשו כך יהא שמייה שם יה רצא כלומר שאנו מתפללין שיהא שמו גדול ושלם ומצורך לעולם היה תפלה אחרת כלומי ומצורך לעולם הבא. וזה לא נראה מדקמאר הכא יהא שמייה הגדול מצורך משמע דתפלה אחת היא ואינו רוזה לומר שהיא שמו גדול ושלם אלא יהא שמו הגדול מצורך וגם מה שאומר' העולם לך אומרים קדיש בלשון ארמית לפי שמתפלל מכלל דבחולין אין עושה שליש' ובפרק (י') [ד] דמס' טבול יום איתא ב' משניות מסודרות מפני [שהוא] שליש' ושלישי טהור בחולין והזכירו במס' נדה בפרק ראשון (דף ט) אתה מהן ואשכחא בתלמוד ארץ ישראל (בבכות פ"א וטושרין הלכה א')

דעבדוה לאה מילתא דוגמא להילכתא פסיקאא דגרסינן אבדן שון לר' כמה מעלות לקודש א"ל ר'. כמה מעלות בתרומה א"ל ג'. וקאים מצלי כדי לעמוד להתפלל מתוך דבר תורה ומתוך דבר הלכה בירוה שאין כל ספק בדאמרין (בבכות פראין וטושרין דף קל) בעניינא דצלותא אין עומדין להתפלל אלא מתוך דבר הלכה פסוקה ואילו היה בחולין נמי שליש' לא היתה מעלה לתרומה בזה הענין והמעשר אין לו מעלה יתירה על החולין בזה הענין אלא שוה הוא לחולין כי השני מזה ומזה אין עושה שליש' אבל יש לתרומה מעלה יתירה שהשני מטמא שליש' בתרומה כדתנן (שחרות פ"ב טושה ד') הראשון והשני שבתרומה מטמאין ומטמאין השלישי פסול ואינו מטמא וזה הדבר אין בו חלוקה כי ר' עקיבא לא חלק אלא בחולין בלבד אבל בתרומה מודה הוא לחכמים שאין בה אלא שליש' כמפורש בפרק אור לארבעה עשר (דף קס) והקודש יש לו מעלה יתירה והיא שהשלישי מטמא את הרביעי בקדש כדתנן (שחרות פ"ב טושה ה') הראשון והשני והשלישי שבקדש טמאין ומטמאין הרביעי פסול ואינו מטמא ובפרק חומר בקדש (תנאין דף ק) נמי אמרי הרביעי בקדש פוסל והשלישי בתרומה ועל זה הסדר בזה התיקון נסדרו אותן הכותבים שהוכנרו לפי הפירוש שפירשום דר"ל לפי שיש לטמא י' שמות טמא וטבול יום ומחוסר כפירות ויש לטהרה ג' דברים שגורמין לה טבילה והערב שמש והבאת קרבן והטמא הוא שניטמא ועדיין לא טבל והרי הוא אסור ליער בכל דבר שנקרא קדש כלל ואפילו במעשר וכי' כמה שהוא למעלה הימנו ואם הוא עושה הראשון שגורם לטהרה שחיא הטבילה אם טבל כארי והכלתה וחתר לוכל במעשר מיד ואצ"פ שיעדין לא בא השמש ברכבת רחמנא (ויקרא כ"ב) ולא אכל מן הקדשים כי אם רחץ ויסור ממנו שם טמא וחתר להקראתו טבול יום ועדיין הוא אסור בתרומה וקדשים ואפי' אם נוגע בה הוא מטמאן כדאמרין בפרק יציאות השבת (דף ק) טבול יום דאורייתא הוא דכתיב ובה השמש וטהר אבל לא ייה מטמאין כדתנא בתוספתא טהרות (פרק א') אבא שאול אומר טבול יום תחילה לקדש ר"מ אומר מטמא את הקדש ופוסל את התרומה וחכמים אומרים כשם שאינו פוסל בחדש הרי נתברר לנו מדברי החכמים בברייתא וזבו המעשה כי טבול יורד פוסל בקדש ואינו מטמא לפי שפירשו בטעמו של דבר כיון דטביל קלשא ליה טומאתו פסולא מיהו שמיא ואת התרומה ואת החולין ואת המעשר ואסור על ביאת המקדש לאחי ביאות מטמא את הקדש ופוסל את התרומה דכתיב ר"מ וחכמים אומרים פוסל בחדש הרי נתברר לנו מדברי החכמים בברייתא וזבו המעשה כי טבול יורד פוסל בקדש ואינו מטמא לפי שפירשו בטעמו של דבר כיון דטביל קלשא ליה טומאתו ואינו זו מזה הענין עד שיבא אליו השמש ויצאו הכוכבים אי זהא מותר לוכל בתרומה דכתבת רחמנא (ויקרא כ"ב) ובא תשמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וחו' שלמדנוהו ממה שנאמר במשנה משעה שהכתיים נכנסין לוכל בתרומתן דביאת שמשו מעכבתו לוכל בתרומה וחניא בחור' כתיים [כפי' שפיר' פרק ח' דין ט'] ומייתי לה בכימות עה ויש' וטמא עד הערב יוכל לכל לבד ת"ל וטהר אי וטהר יוכל לכל לבד דת"ל וטמא עד הערב כח' טהור לחולין מבעוד יום לתרומה משתחשך ולאחר השלשים יומו פורח ממנו שם טבול יום שהרי יומו כבר חלף ועבר אלא נשתייר עליו להקריב הקרבן שהוא נתחייב בו ולפיכך הוא נקרא מחוסר כפירות ועדיין הוא אסור

אלא מסקי תרומה ואובלי תרומה כך אינו פוסל אלא משקי דקדש ואמרין בגמ' (שעריה דף מ) לרבנן כיון דטבל קלשא ליה טומאתו פסולא מיהו שמיא ואת התרומה ואת החולין ואת המעשר ואסור על ביאת המקדש לאחי ביאות מטמא את הקדש ופוסל את התרומה וחכמים אומרים כשם שאינו פוסל בחדש הרי נתברר לנו מדברי החכמים בברייתא וזבו המעשה כי טבול יורד פוסל בקדש ואינו מטמא לפי שפירשו בטעמו של דבר כיון דטביל קלשא ליה טומאתו ואינו זו מזה הענין עד שיבא אליו השמש ויצאו הכוכבים אי זהא מותר לוכל בתרומה דכתבת רחמנא (ויקרא כ"ב) ובא תשמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וחו' שלמדנוהו ממה שנאמר במשנה משעה שהכתיים נכנסין לוכל בתרומתן דביאת שמשו מעכבתו לוכל בתרומה וחניא בחור' כתיים [כפי' שפיר' פרק ח' דין ט'] ומייתי לה בכימות עה ויש' וטמא עד הערב יוכל לכל לבד ת"ל וטהר אי וטהר יוכל לכל לבד דת"ל וטמא עד הערב כח' טהור לחולין מבעוד יום לתרומה משתחשך ולאחר השלשים יומו פורח ממנו שם טבול יום שהרי יומו כבר חלף ועבר אלא נשתייר עליו להקריב הקרבן שהוא נתחייב בו ולפיכך הוא נקרא מחוסר כפירות ועדיין הוא אסור

ה' עיין רש"י ש' דברי רבינו לריבין בלאו.

## ג.

## עין משפט ור מוצה

א א טושה"ע אר"ח סימן א' סעיף ג:
ב ב טור אר"ח סי' כ"ו:
ג ג מ"י פ"ה מהל' תפלה ה"ו ופ"י מהל' ואל' ושמירת נפש אלקה י"ט עשין י"ט ועשין ע"ט) טושה"ע אר"ח סימן א' סעיף ו':

## רב ניסים גאון

בתרומה ארומעלת הקדש עדיפא מהתרומה שיש בו חיוב כרת והוא חמור יות' מהמיתה ואצ"פ ששינויה בידו שמים דאמרין (בסוף) מסכת כריתות (דף כג) דהא אסור מעילה לר' קל במיתה וקדשים אסור חמור בברית ואחר אסור מעילה דקול וחילל אסור כרת דחמור איתא נמי בהרב' מקומות פן התלמוד אנו מוכיזין מהן מה ששלח בדינו במס' שבת בפ' במה מרליקין (דף קו) ובפסחים בפ' כל שעה (דף צג) ובהנהיגה בפרק חומר בקדש (דף כה) וביבמות בפרק הערל (דף ע) ובשחיטת חולין (דף לא) בפרק השחיט אחד בעוף ובסדר הזה נמי איירי להיות דיומ' במעלות פסולות כמו שחדע השרשן הווא אב הטומאה וכל מה שנגע בו מן החולין נקרא ראשון ומה שנגע בראשון נקרא שני והשני בחולין אינו מטמא שליש' ואינו פוסל ולפיכך קראוהו המעשה פסול ולא קראוהו טמא לפי שכל דבר שנגע שאינו מטמא אחר פסול מוקיר וכל דבר טמא שטמא אחר הוא שנקרא טמא וזה עיקר ראו' להיזהר בו וכך שנינו במס' טהרות (פ"ב ט) הראשון שבוחולין טמא ומטמא השני פסול ואינו מטמא ויש במקומות הרבה במשנה מה שמסייעי וזה יהיה ר' עקיבא סובר כי השני בחולין טמא שליש' כדמפורש במס' סוטה (פרק טש דף כג) אלא על אותה סתם המשנה שהוכנרו אנו סומכין ולא על דבריו של ר' עקיבא ואצ"פ שכל התנאין שסוברין (בארות] [בארות] הסתם מנאם במסכת סוטה (דף ק) והעמידם כולם בבישטה אחת וקיימא לן דכל מילתא דאמרקא רבנן בבישטה נפקא לה מלכתבא ויהי מינה אין אנו תופסין זה העיקר אלא אם אין אנו מוצאין בתלמוד מה שדוחה אותו עיקר ומסייע דברי אותם התנאים שהעמידנו בבישטה והרי מצינו סיוע לאותם התנאים דהא בהרא מס' דברכות בפ' ואלו דברים (דף ג) דאמרין הכא בבושלות שני עסקינו ואין שני עושה שליש' בחולין ובמס' חולין בפ' שהשחט (דף ק) דייס שניות הן ואין שני עושה שליש' בחולין ובמס' ירו"ש בפ' ירו"ש יח להיות ערב שבת (דף טו) אמרינן דלא הטומאה היכא שמתכחל לה גבי תרומה כתיים ויריין לו ובפסחים בפרק כל שעה (דף קד דער י"ט) שם אמרי כי האי גונא ואיכני תימה ההם דנעני דהוון דהוון לאו איתנו שני ושני עושה שליש' בתרומה מכלל דבחולין אין שני עושה שליש' ובפרק (י') [ד] דמס' טבול יום איתא ב' משניות מסודרות מפני [שהוא] שליש' ושלישי טהור בחולין והזכירו במס' נדה בפרק ראשון (דף ט) אתה מהן ואשכחא בתלמוד ארץ ישראל (בבכות פ"א וטושרין הלכה א')

דעבדוה לאה מילתא דוגמא להילכתא פסיקאא דגרסינן אבדן שון לר' כמה מעלות לקודש א"ל ר'. כמה מעלות בתרומה א"ל ג'. וקאים מצלי כדי לעמוד להתפלל מתוך דבר תורה ומתוך דבר הלכה בירוה שאין כל ספק בדאמרין (בבכות פראין וטושרין דף קל) בעניינא דצלותא אין עומדין להתפלל אלא מתוך דבר הלכה פסוקה ואילו היה בחולין נמי שליש' לא היתה מעלה לתרומה בזה הענין והמעשר אין לו מעלה יתירה על החולין בזה הענין אלא שוה הוא לחולין כי השני מזה ומזה אין עושה שליש' אבל יש לתרומה מעלה יתירה שהשני מטמא שליש' בתרומה כדתנן (שחרות פ"ב טושה ד') הראשון והשני שבתרומה מטמאין ומטמאין השלישי פסול ואינו מטמא וזה הדבר אין בו חלוקה כי ר' עקיבא לא חלק אלא בחולין בלבד אבל בתרומה מודה הוא לחכמים שאין בה אלא שליש' כמפורש בפרק אור לארבעה עשר (דף קס) והקודש יש לו מעלה יתירה והיא שהשלישי מטמא את הרביעי בקדש כדתנן (שחרות פ"ב טושה ה') הראשון והשני והשלישי שבקדש טמאין ומטמאין הרביעי פסול ואינו מטמא ובפרק חומר בקדש (תנאין דף ק) נמי אמרי הרביעי בקדש פוסל והשלישי בתרומה ועל זה הסדר בזה התיקון נסדרו אותן הכותבים שהוכנרו לפי הפירוש שפירשום דר"ל לפי שיש לטמא י' שמות טמא וטבול יום ומחוסר כפירות ויש לטהרה ג' דברים שגורמין לה טבילה והערב שמש והבאת קרבן והטמא הוא שניטמא ועדיין לא טבל והרי הוא אסור ליער בכל דבר שנקרא קדש כלל ואפילו במעשר וכי' כמה שהוא למעלה הימנו ואם הוא עושה הראשון שגורם לטהרה שחיא הטבילה אם טבל כארי והכלתה וחתר לוכל במעשר מיד ואצ"פ שיעדין לא בא השמש ברכבת רחמנא (ויקרא כ"ב) ולא אכל מן הקדשים כי אם רחץ ויסור ממנו שם טמא וחתר להקראתו טבול יום ועדיין הוא אסור בתרומה וקדשים ואפי' אם נוגע בה הוא מטמאן כדאמרין בפרק יציאות השבת (דף ק) טבול יום דאורייתא הוא דכתיב ובה השמש וטהר אבל לא ייה מטמאין כדתנא בתוספתא טהרות (פרק א') אבא שאול אומר טבול יום תחילה לקדש ר"מ אומר מטמא את הקדש ופוסל את התרומה וחכמים אומרים כשם שאינו פוסל בחדש הרי נתברר לנו מדברי החכמים בברייתא וזבו המעשה כי טבול יורד פוסל בקדש ואינו מטמא לפי שפירשו בטעמו של דבר כיון דטביל קלשא ליה טומאתו פסולא מיהו שמיא ואת התרומה ואת החולין ואת המעשר ואסור על ביאת המקדש לאחי ביאות מטמא את הקדש ופוסל את התרומה דכתיב ר"מ וחכמים אומרים פוסל בחדש הרי נתברר לנו מדברי החכמים בברייתא וזבו המעשה כי טבול יורד פוסל בקדש ואינו מטמא לפי שפירשו בטעמו של דבר כיון דטביל קלשא ליה טומאתו ואינו זו מזה הענין עד שיבא אליו השמש ויצאו הכוכבים אי זהא מותר לוכל בתרומה דכתבת רחמנא (ויקרא כ"ב) ובא תשמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וחו' שלמדנוהו ממה שנאמר במשנה משעה שהכתיים נכנסין לוכל בתרומתן דביאת שמשו מעכבתו לוכל בתרומה וחניא בחור' כתיים [כפי' שפיר' פרק ח' דין ט'] ומייתי לה בכימות עה ויש' וטמא עד הערב יוכל לכל לבד ת"ל וטהר אי וטהר יוכל לכל לבד דת"ל וטמא עד הערב כח' טהור לחולין מבעוד יום לתרומה משתחשך ולאחר השלשים יומו פורח ממנו שם טבול יום שהרי יומו כבר חלף ועבר אלא נשתייר עליו להקריב הקרבן שהוא נתחייב בו ולפיכך הוא נקרא מחוסר כפירות ועדיין הוא אסור

ה' עיין רש"י ש' דברי רבינו לריבין בלאו.